

(0138)

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SEMANA

Aquest número 10 céntims de pesseta per tot Espanya

Fora d' Espanya fixarán lo preu los CORRESPONSALS

ADMINISTRACIÓ y REDACCIÓ: Llibrería Espanyola, Rambla del Mítj, 20, botiga. BARCELONA.

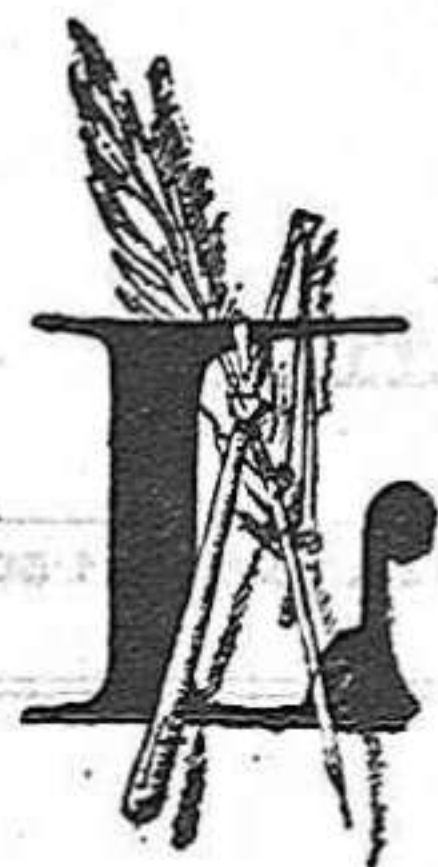
PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de BARCELONA cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50 | Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50.

Al plorat repúblich D. Manuel Ruiz Zorrilla.

RUIZ ZORRILLA

A mort de aquest eminent republicà era feya temps prevista, que no sense motius de salut molt graves, un home dotat de un' ànima tan entera, que havia promés no tornar à Espanya sino mort ó ab la República, abandona 'l seu desterro de més de vint anys, pera buscar sota 'l cel de la pàtria l' últim consol que anhela tot ser humà en perill de deixar aquesta trista vida.

Los que 'l vejerem passar per Barcelona, quan lo seu regrés, li donarem ja desde 'l fondo del cor 'l

últim adéu, tristement impresionats per son aspecte defallit y melancòlich, que 'l feya sombra de lo que havia sigut en millors dias.

Y á pesar de tot la séva defunció, ocoreguda 'l dia de Corpus en la ciutat de Burgos, ens impresioná fndament al igual que á tots los republicans y á tots los patriotas, sense excepció de partits, que ab la figura de 'n Ruiz Zorrilla han vist desapareixer una de las més fermas columnas de la llibertat y de la democracia, la personificació mes noble y més entera de la revolució y del progrés, lo carácter mes templat, la honradés mes acrisolada.

En mitj del rebaiament que per desventura de la patria predomina avuy en tots los ordres de la vida nacional, quan en las altas esferas de la gobernació hi veyem entronisadas l' avidés de riquesas, l' apostassia y la despreocupació més insultant, mentres la gran massa dels gobernats s' aplanan sota 'l pés mortal de la indiferencia, de l' apatia y del escepticisme, la pérdua de un home com Ruiz Zorrilla que conservá sempre integras las mes altas virtuts cívicas, que doná probas may desmentidas de un desinterés espartá y de una abnegació heroica, qu' en aras de son ideal sacrificá 'l seu porvenir, la séva tranquilidat, la séva fortuna; la mort de aquest prototipo de grandesa moral, es per la patria una verdadera é irreparable desgracia.

Privats del séuesfors poderós, als bons, als sans, als que aspiran á la regeneració d' Espanya, no 'ls queda més que 'l noble exemple y 'ls recorts piadosos del plorat difunt, exemple y recorts que venen á ser lo testament del gran atleta de la causa republicana.

Venerantlos é imitantlos es com podrém honrar dignament la séva memoria, en bé de la llibertat y de la patria.

DATOS BIOGRÁFICOS.

Ruiz Zorrilla nasqué l' any 33 á Burgo de Osma, població levítica de la provincia de Soria. Son pare, D. March, era comerciant, oriundo de la provincia de Santander, que á forza de activitat y de inteligencia lográ adquirir una regular fortuna.

Es molt singular qu' en una població reaccionaria y clerical, ahont no hi arribavan las ratxas poderosas del esperit modern pogués formars'hi un carácter tan enter identificat ab la causa liberal. Tal vegada en aqueixa oposició ab lo medi ambient que 'l rodejava, es deguda 'l admirable robustés de un' ànima tan bèn templada.

Ruiz Zorrilla perdé á sa mare quan encare era molt nen y completá la séva orfandat á penas cumplerts sos 21 anys. Son pare morí durant l' epidemia colérica del any 55, víctima del seu zel caritatiu, puig contragué la malaltia que 'l portá al sepulcre, assistint personalment als colerichs, com un verdader héroe de la caritat.

Ruiz Zorrilla havia cursat primeras lletas y llatí en sa vila natal: més tart estigué d' intern en un colégi de Carabanchel, estudiá á Valladolid la segona ensenyansa y á Madrid féu tota la carrera de jurisprudencia. No l' havia encare terminada, quan la mort de son pare 'l colocá al davant de la séva familia, devent cuydar de l' educació de sos germans menors, als quals idolatrava. En aquell adolescent que sentia 'ls mes delicats afectes de familia, tingueren lo seu àngel tutelar.

Al mateix temps sos companys de Universitat endavinavan ja en l' estudiant, ardent partidari de las ideas liberals en plena ebullició durant lo bieni progressista, al futur home públich, dotat de las mes altas condicions pera brillar en lo camp de la política. No era ni sigué may una inteligencia fenomenal, ni un orador brillant y fascinador; pero en cambi era un carácter; y un carácter enter, tan ferm com noble. La sinceritat resplandia no sols en sas paraulas, sino en

los séus actes, y era la séva una sinceritat sugestiva. Triunfá la tendencia reaccionaria representada per O'Donnell, sobre la liberal personificada pel general Espartero: las cortis constituyents sigueren bárbarament ametralladas y la reacció en la séva esbranzida arrollá al mateix O'Donnell, entromit de nou al general Narvaez, capítost del moderantisme.

En aquesta ocasió, Ruiz Zorrilla desempenyá per primera vegada càrrech públich, rebent la investidura de diputat provincial pel districte de Burgo de Osma, després de vencer ab energia las cábalas y la oposició del partit reaccionari. La diputació de Soria 'l nombrá secretari, y á l' any següent, ó siga en 1858 era elegit diputat á Cortis pel mateix districte de Burgo de Osma, en llyta desesperada contra 'ls neo-catòlichs que sustentavan la candidatura del catedràtich don Victor Arnau, fill també de aquell país, el qual sigué arrollat pel jove progressista, á pesar dels grans elements ab que contava en lo districte y de la decidida protecció del govern.

En 1er de desembre de 1858 s' obriren las Cortis, y 'l dia 9 fou aprobada l' acta del jove diputat. En 10 de Janer de 1859 pronunciava son primer discurs. «Sa extremada joventut—diu un de sos biógrafos—sa presencia varonil y ja severa, son rostre accentuat y de líneas duras encare que armoniosas, lo brillo de sos ulls negres, sa véu grave, son bon accent castellá, la limpiesa en lo dir, á falta de una eloqüencia arrebatadora, y mes que res l' ardor que aquell jove posava en la séva paraula, cridaren l' atenció del Congrés.»

A pesar de tot, Ruiz Zorrilla no 's prodigá molt: estudiá, observá, s' aná curtint en la vida pública y no feu gala may de aquellas impacencias inmoderadas que casi sempre agostan en flor las prematuras condicions dels joves de valia que 's dedican á la política.

Afiliat al partit progressista y professant la séva tendencia més radical, participá en l' alsament de de 1866 y tingué d' emigrar al extranger.

Havia arribat la séva hora, l' hora no de las paraulas, sino dels fets, de las abnegacions, de las grans energias. Lo general Prim trobá en ell un coadjutor fidel, leal, entussiasista y disposat á tots los sacrificis. Anima de la conspiració que havia de produhir l' enderrocament del trono borbònich, sigueren los esforços y 'l tacto que demostrá en Ruiz Zorrilla, en una memorable junta celebrada á Brusselas pels emigrats els que determinaren lo pacte y aliansa entre 'ls elements fins á las horas discordes, que motivá 'l triunfo inevitable de la Revolució de Setembre.

Acompanyá al general Prim á Cádiz, y ja triunfant la causa del poble Ruiz Zorrilla, que llavors contava sols 35 anys, sigué nombrat membre del govern provisional adjudicantse-li la cartera de Foment.

En aquella ocasió pogué posar á proba las sévas condicions de home d' Estat. Quan los demés vacilavan, ell se mostrava resolt y 'ls séus principis sustentats en l' oposició se convertian en lleys útils que reformavan d' arrel l' ensenyansa, emancipavan, per lo que respecta á obras públicas, á las provincias y als municipis de l' odiosa tutela del Estat y portaven resoltament l' esperit de la revolució á tots los ordres de la vida pública relacionats ab lo seu departament ministerial. No s' ha vist may mes bravura en destruir lo caduch per aixecar lo mon. Si tots los séus companys de ministeri haguessen procedit ab la mateixa decisió, l' obra de la Revolució de Setembre hauria resultat indestructible.

Recordém encare l' entussiasme que despertá en tot lo país ab las sévas rápidas y expeditas disposicions.

—Ruiz Zorrilla—deya tothom—es l' ànima de la Revolució.

Sos mateixos companys per gelosia ó per temor de anar massa endavant, als constituhirse lo primer ministeri de la regencia exercida pel general Serrano, li confiaren la cartera de Gracia y Justicia. Allí no tenia ja tant camp per correr. No obstant, ell fou qui en un día dat s' incantá dels tresors artístichs qu' existian en las catedrals é iglesias, sense garantia que respongués de la séva permanencia, á mercé sempre dels traficants de antigüetats que han omplert los Museos extrangers ab las despulas de la nostra grandesa. Aquest acte rebut pel clero ab verdadera rabia, costá la vida al governador de Burgos, que sigué arrastrat pels carrers per una turba de fanátichs; pero doná peu á l' organizació de importants Museos arqueològichs, gloria y orgull de la nació espanyola.

Es impossible seguir pas á pas tots los actes de Ruiz Zorrilla, durant lo período revolucionari. Tant se valdria escriure l' historia entera de la Revolució de Setembre.

En las Cortis constituyents del 69 sigué elegit president. Afiliat al partit progressista-radical que adoptá com á forma de govern la monarquia, treballá Ruiz Zorrilla ab lealtat en pró de aquesta solució ilògica. La propaganda que tractá de fer en favor de la candidatura del Duch de Génova, li valgué 'l ser objecte de manifestacions desagradables á Valencia y Barce-

lona, ciutats eminentment republicanas. Tant popular com era 'l ministre revolucionari, deixava de serho 'l sustentador de una solució monárquica. Pero Ruiz Zorrilla tenia contrets fermes compromisos ab lo seu partit y no era home per faltarli, sent la lealtat una de las condicions principals del seu carácter.

Se votá, per fi, la candidatura de D. Amadeo de Saboya, y Ruiz Zorrilla sigué nombrat per presidir la comissió oficial que passá á Florencia á oferirli la corona.

En aquella solemne ocasió pronunciá un famós discurs, lo discurs dels punts negres, que alguns tatzaren de inoportú, y qu' era no obstant la manifestació mes hermosa de sas honradas conviccions. Fustigá en aquella obra dictada per l' austeritat, als homes públichs corromputs que fan de la política un negoci; que buscan la riquesa á expensas de la nació; que desconeixen la vida de familia, que s' entregan á todas las concupiscencias.

Ja 'ls havia conegut en Ruiz Zorrilla als revolucionaris que havian de ser ab los séus actes, lo descrédit de la Revolució: los havia conegut y 'ls desenmascarava. Ells eran els que á la sombra de la monarquia, havian de fer lo seu negoci; ells els que, quan caygués lo trono de la revolució, s' ampararian novament detrás del trono dels Borbons, per continuar las sévas depredacions, los séus despilfarros, los séus escandols.

Ruiz Zorrilla, en tal ocasió, mes que un orador, sigué un verdader profeta.

¡Y li deyan que havia estat inoportú!...

Lo general Prim, al morir bárbarament assassinat, legá á n' en Ruiz Zorrilla 'l rellotje que portava en lo moment de la catástrofe. Ab aquella joya semblava legarli ademés, lo cuidado de atendre l' hora en que sería precis destacar la part sana de la part corrumputa en que s' esterilissava l' esforços dels partits revolucionaris.

La mateixa implantació de la monarquia saboyana doná lloch á aqueixa inevitable divisió de camps. Ruiz Zorrilla recullí la bandera radical, constituhintse en hereu polítich del general Prim, qui, anteriorment, havia proferit en lo Congrés aquella memorable frase:—«Radicales, á defenderse.»

Encare que formá part del primer ministeri de la monarquia, com siga que preponderessin las tendencias conservadoras y pasteleras personificadas en lo govern Serrano-Topete, Ruiz Zorrilla 's retirá á la séva possessió de Tablada. Succedia aixó en lo mes de maig de 1871, y en lo següent mes de juny, don Amadeo enviava á buscarlo pera conferirli l' encàrrech de constituhir un ministeri homogeneo de carácter radical. Lo dia 13 de juny (la mateixa fetxa en que 24 anys després havia de morir) entrava Ruiz Zorrilla á Madrid, sent rebut ab gran entussiasme per aquella població que no escas-ejá las músicas, los domassos y las aclamacions.

Mes era ja tart perque aquell home, combatut á mort pel partit constitucional, pogués cumplir los séus propósitos d' encarnar la revolució en lo trono, tan ilògicament erigit. Navegava 'l barco de la monarquia saboyana en un mar desfet de intestinas discordias, agravadas per l' alsament carlista y la insurrecció cubana. No hi havia poder humá que pogués dirigirlo y portarlo á port.

Per fi, 'l mateix D. Amadeo 's cansá de cenyir una corona que s' anava tornant d' espinas, á cada instant mes punxagudas, y deixantse portar pel disgust que li causava aquella situació séva sense gloria y sense un remey visible, se l' arrancá del front y la retorná al país reunit en Cortis, de qui l' havia rebuda.

Realisá un acte tan grave y trascendental, per voluntat propia y sense consultarho préviament ab sos ministros responsables. Altament agraviat podia sentirse en Ruiz Zorrilla, y á pesar de tot, se dirigi á don Amadeo y li digué:

—Disposat estich á seguir á V. M.

A qual oferta noble y leal, contestá aquell príncep ab insultant desapego:

—M' es igual.

Frase cruel y desconsiderada, que Ruiz Zorrilla hagué de sentir com un punyal atravessantli 'l cor. No mereixia la séva lealtat aquell pago. Pero aquests son los fruyts que recullen els que posan la seva vida al servey de la monarquia.

Mentres los homes que havian figurat al costat del últim ministeri de D. Amadeo, de la nit al dematí 's declaravan republicans ab l' idea manifesta de arrebatat al partit republicà histórich la direcció del govern del país, en Ruiz Zorrilla 's tancava dintre de una prudent reserva.

Sols quan lo fracás de la República, combatuda per tan terribles enemichs, sigué inevitable, y quan lo govern provisional dintre del qual preponderavan las figuras de 'n Serrano y en Sagasta vingué á servir de pont per la restauració borbónica, en Ruiz Zorrilla, enemich acérrim dels Borbons, se declará partidari de las solucions republicanas. Ell, com en Prim, havia dit:—Jamay, jamay, jamay consentiré la res-

s' ha passejat més per Cuba que pels carrers de Madrid, y es segur que al saltà en terra buscarà la fura al cau, tocarà sis ó set teclas y llestos: ¡Visca la pau.

¿Cóm es, general ilustre, que aixó no ha passat així? ¿Cóm es que ara hem de mirarho de distint modo que ahí, y que 'l núvol microscòpich de mica en mica s' ha inflat y ha acabat per convertirse en desfeta tempestat? —Vosté mateix— ¡no m'ho negui!— creya, com dos y un fan tres, que la campanya seria un senzill joch d' ajedrés. ¿A qué s' deu l' aspecte raro que la cosa va agafant apesar del zel laudable que vosté vé demostrant? ¿Qué hi ha? ¿quins obstacles troba? ¿ab quin enemich lluytém? ¿Qué passa en aquesta terra, que nosaltres no sabem? ¿Qu' és que s' topa tal vegada ab un grop inesperat y la màquina no roda com s' havia figurat?

Don Arseni, no s' adormi; recordi que avuy mitj mon está esperant los seus actes y mirant lo seu llorón. Pensi que si torna á casa sense haver conseguit ré, més llorons serém nosaltres que 'l plumero de vosté. ¿Li faltan homes? Demánin. ¿No té medis? Diguiho clar; pero ¡per Deu, no 'ns alarmi ni 'ns fassi desesperar! Pacificador d' ofici y enviat per aixó exprofés, al malalt ha de curarlo vosté, vosté y ningú més.

Ja ho sab: vel'hi aquí las cosas que li tenia que di: péssilas y consideri que las hi dich ab bon fi. Conservis, guardis de 'n Gomez, Maceo y demás companys, acabi aixó prompte, torni y visqui molts y molts anys.

C. GUMÁ.

PREVISIÓ ESPANYOLA

E Cuba á Madrid:

«Lo gobernador general participa al govern que pera evitar desembarchs de filibusteros, no té 'ls barcos necessaris.»

Gran moviment á la Cort. Conferencias entre 'l ministre de Marina y 'l d' Ultramar. Consultas al president del ministeri. Resultat de tot aquest trasbals: una pila de telé-

gramas que surten en diferents direccions.

«Al Jefe del Ferrol: Prepari 'ls barcos A, B y C, pera marxar á Cuba.»

«Al comandant de Cartagena: Pera marxar á Cuba disposi las embarcaciones D, E y G.»

«Al General de Cádiz: Amaneixi 'ls vapors X, Y y Z.»

L'endemá comensan á arribar al ministeri comunicacions dels departaments marítims:

«Lo vaporet A está inservible.»

«Al B se li haurian de mudar las calderas.»

«Si al C no se li cambia la màquina, es imposible que navegui.»

«Lo canoner F está fent aygua per tots cantons, té 'l timó malmés y un pal que apenas s' aguanta.»

Consternació á Madrid. Lo consell de ministres se reuneix á corre-cunya.

«¿Qué fém?

«Aixó es lo que pensém tots: ¿qué fém?

«¿Es dir que hi ha unanimitat?

«Unanimitat sí: lo que no hi ha son barcos.»

«Y mirin—diu lo ministre d' Ultramar—mirin que 'm comunica 'l general de Cuba: «No s' entretinguin en l' envió dels barcos que vaig demanarlos. Me convenen més que l' ayre que respirém. Sense ells cada dia desembarcarán noves expedicions insurrectas.»

Lo ministeri discuteix un moment y desseguida pren un fidejermi.

«Enviarém á Cuba vint llanxas canoneras. Ab aixó n' hi ha prou pera vigilar escrupulosament las costas.»

«¡Bueno!—diu lo ministre d' Ultramar—enviém las llanxas, pero ¿ahont son?»

Respostes del de Marina:

«S' han de fer. S' ha de cridar á concurs á las casas constructoras, y á veure quina las fá més depressa y més barato.»

Convocatoria als constructors navals:

«¿Quánt ne demanan de vint llanxas canoneras noves, bonicas y reforsadas? ¿En quant temps se comprometen á ferlas?»

Respecte al preu, tots los fabricants acanan bastant llarch: en quant al temps cadascú hi diu la seva.

«Jo necessito sis mesos.

«Jo un any.

«Jo un any y mitj...»

Los ministres se quedan poch menos que petrificats.

«¡Es imposible!...»
«¡Quánt temps!...»
«¡Quins constructors més calmosos!...»
De repent, un altre parte del capitá general de l' isla de Cuba.

«Demano, prego, suplico al govern que no retardi l' envió dels barcos que li tinch demanats. La insurrecció creix perque cada dia hi ha desembarchs nous. Sense vigilancia en las costas no puch fer res.»

«¡No hi ha més!—diu lo ministre de Marina adoptant una resolució heróyca:—enviémhi 'ls barcos que tenim, estiguin com estiguin!»

Ordres, avisos, disposicions: las embarcaciones designadas issan bandera y marxan.

«¡A Cuba! ¡A defensar la integritat nacional y la...»
«¡Bo! Als deu minuts tots los barcos que han surtit tornan á terra suant com uns desesperats.»

Al un se li ha reventat la caldera.

Al altre li ha caygut el forro.

Al altre se li ha acabat el carbó... y las agallas.

Crits á Madrid:

«¡Senyor ministre! Ab aquests trastos es imposible navegar.»

Telégrama urgent de Cuba:

«¡Barcos, barcos! ¡Aquests barcos, que no venen!»

Consell de ministres:

«S' ha d' adoptar una resolució rápida: ¿de quina manera podriam sortir del pas?»

Un ministre qualsevol:

«Enviant algú al extranjer á comprar los barcos fets que trobi.»

«¡Pensament original! ¡A realisarho desseguida!»

Y en efecte; dos jefes de la escuadra han marxat als encants de barcos venturers per veure si n'hi ha algun que fassi per nosaltres.

Si 'ls troban, los comprarán.

Si 'ls compran s' posarán en camí d' América.

Y si s' posan en camí, probablement arribarán á Cuba.

S' enten, si es que Cuba llavors encare existeix.

A. MARCH.

LILAINAS

¡Fins los pobres tenen classes!
La gana ja té dos camps;
miséria desvergonyida
y miséria vergonyant.

Per un poll sortit del ou
desairas al qui t' estima.
Me dius vell. Mira 'ls galls vells
quins esperons que traginan.

La Rita té 'l ventre inflat
de quan va caure d' esquena.
¡Quins mals corren més extrany!
¡Lo dimoni que 'ls entenga!

La miséria de vritat
gemega, plora y suspira
y s' concentra y s' consúm
y sofreix y s' aniquila.
Mes la enveja y 'l despit
blasfema, roncan, deliran,
beuhen sanch, escupen foch
y fins ploran dinamita.

S' han casat fá prop d' un mes
en Manel ab la Manela;
ell un perdut, un gandul,
un vicíós de tota mena,
ella, que sembla un bastaix,
es bruta, tossuda y lletja,
y are diuhen los parents
qu' entre 'ls dos no hi ha avinensa,
sent aixis qu' ella es un mort
y ell resulta un calavera.

FOLLET.

quí á Espanya 'l vi, tothom sab que en las poblacions de alguna importancia, paga uns drets de consúms, qu' escedeixen en molt al seu valor en venta.

En cambi, á Fransa s' ha resolt que aquest article tan necessari á l' alimentació del pobre, no pagui més que dos franchs per hectólitro en la majoria de las poblacions y 4

franchs en las ciutats de major importancia.

En aquella República s' protegeix á la vegada als productors y als consumidors. Després de tot ells mateixos se fan las lleys que més els convenen, acudint sollicitats á las lluytas dels comicis.

Aquí tenen un tema per un estudi molt interessant sobre la influencia de las instituciones monárquicas en la paralisació del negoci del vi.

Suposa un períod ch extranjer que la insurrecció de Cuba costará á Espanya dos mil milions de pessetas.

¿Tindrà la nostra nació extenuada, prou resistencia pera carregar ab aquesta creu?

¡Paciencia... A empentas y rodolóns bé hi arribarém á la cima del calvari!

Per últim los metjes militars han donat dictámen de que 'l general Fuentes no hi es tot.

Si quan va descarregar aquella solemne bofetada sobre las gallas del embaixador, aque-t se 'n hagués tornat punt en blanc al seu país, seguint la séva primera intenció, l' acte de locura del general Fuentes, ens hauria estalviat la pérdua del *Reina Regent*.

Y hauriam hagut de recoreixer que aquell antich refrá te rahó: *los boigs fan bitllas*.

Hi ha laborants que treballan á la manigua; pero ademés hi ha també laborants que treballan á la Borsa. Los primers aixecan partidas; los segóms aixecan morts. Y 'l país paga sempre ab sanch y diners, ab soldats y ab capitals.

Gran escándol va produhir la noticia divulgada per la premsa de París, afirmant qu' en aquella capital hi havia un subjecte emparentat ab lo general Martínez Campos, qui rebent primer que ningú las noticias de Cuba, preparava á mansalva grans jugadas de Borsa.

Naturalment que ningú va creure qu' entrés poch ni molt en aquesta combinació l' héroe de Sagunto, que altra feyna té que jugar á l' alsa ó á la baixa. Pero prompte se sapigué que qui s' encarregava d' enviar los telegramas al seu papà, era un cunyadet del fill del general, que aquest se 'n havia emportat á Cuba.

Averiguar l' abús y tornarho á enviar á Espanya ha sigut una mateixa cosa.

Y ara una pregunta:

«¿Qué reputan vostés qu' es més grave: tallar las orellas de un moro, conforme va ferho lo presidari Ferrery, ó abusar de la confiansa del general en jefe de un ejército, enviant noticias telegráficas per asegurar certas jugadas de Bolsa?»

¡Y recordin, avants de respondre, que al presidari Ferrery, sotmés á un concell de guerra sumaríssim, van fusellarlo sense contemplacions!

Y no olvidin tampoch que per la falta de escrúpuls de un gendre qu' explotava l' elevada posició del seu sogre, va caure Mr. Grevy de la presidencia de la República francesa.

Lo general Martínez Campos segueix sense novetat en la séva important salut.

Lo drama *Teresa*, estrenat á Novedats va tenir un éxit entusiasta. ¡Y aixó que á Madrid l' havian reventat!

Seria per odi al seu autor, que ab las sévas críticas duras é implacables, s' ha creat un gran número d' enemitchs; seria tal vegada perque la vida dels treballadors no pot interessar al públich selecte de aquella vila cortesana.

En cambi á Barcelona, 'ls accents de *Teresa*, la dona mártir, van ser perfectament entesos y van comoure al públich, digan lo que vulgan els que desde aquí fan eco á las miserias literarias predominants en la capital de Espanya, y 'ls que s' esparveran al ventre que s' portan al teatro las preocupacions que sustentan una gran part de las classes treballadoras.

No pot negarse la legitimitat del éxit que ha tingut el drama de *Clarín* á Barcelona. Tant se valdria negar la llum del sol al mitj del dia.

Al primer tapón... l' industria catalana s' queda bornia.

Tant que deyan els conservadors qu' estavan disposats á protegila, y ha bastat que s' presentés la qüestió de la reforma dels aranzels de Cuba, perque sense la més mínima consideració s' mostressin disposats á sacrificarla.

Lo govern exigeix un' amplia autorisació pera fer en aquest assumpto lo que li dongui la real gana, y ja sab tothom lo que aixó significa.

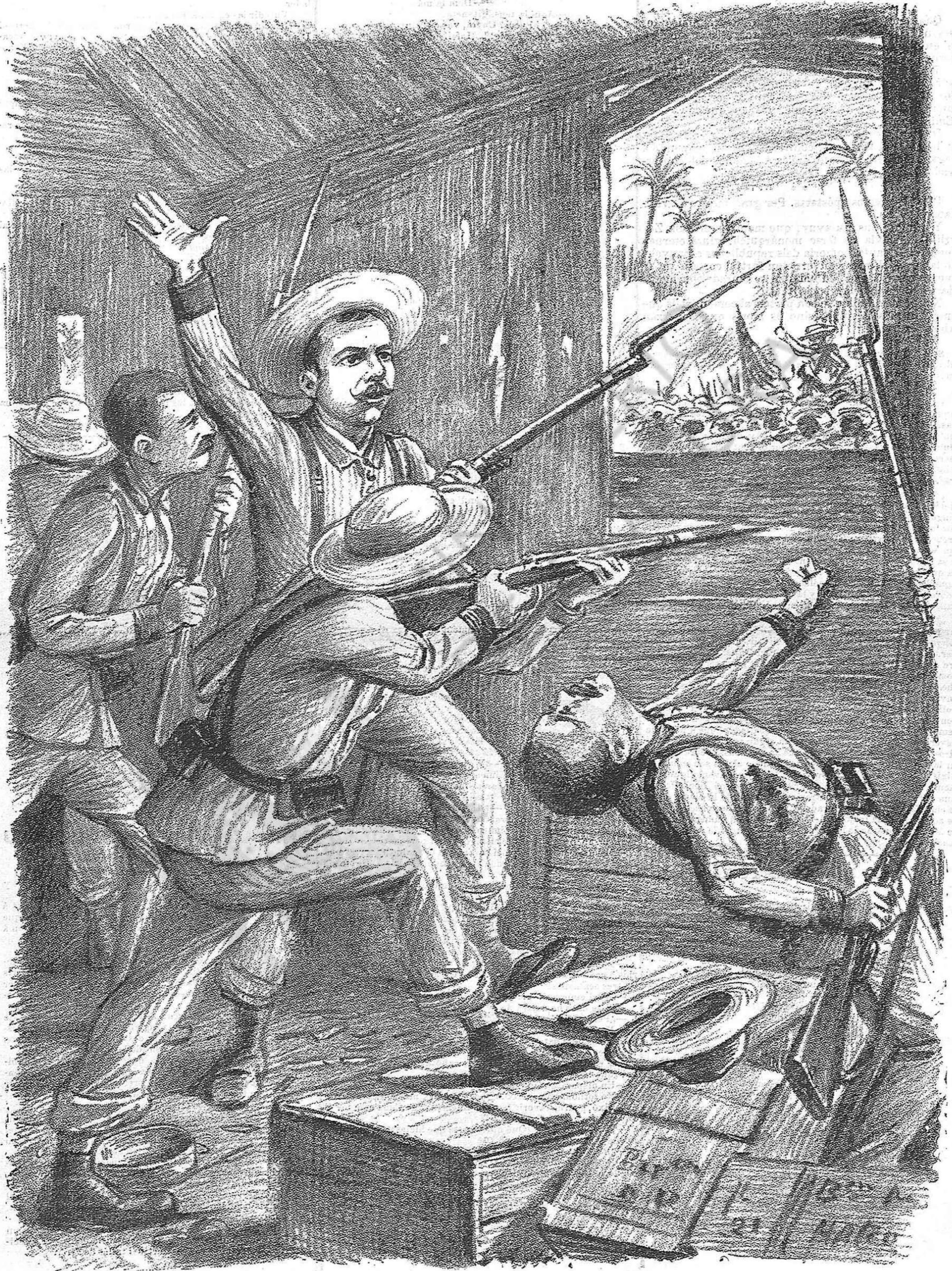
«Car pagaré 'l país productor l' haver tingut fé en uns homes qu' están ja cansats de fer sempre la mateixa comedia! Desde l' oposició, molt proteccionistas de la industria catalana; pero en lo poder, proteccionistas sols de la séva tripa!...»

Per séptima vegada ha resolt lo Tribunal supré de justicia, que dels delictes comesos per la premsa no n' ha d' entendre la jurisdicció de guerra, sino 'ls Tribunals ordinaris.

Y á pesar de tot, ja veurán com qualsevol dia, tornarán á posarnos l' espasa al coll.

—La premsa queda salvada
(dirá en Sagasta ab tristó),

LA GUERRA DE CUBA-UN HÉROE CATALÀ

Heroica defensa del Esteró realizada pel sargento igualadí Anacleto Girbau Palau y catorze soldats del quart batalló peninsular.

la premsa queda salvada...
Sols jo hi perdut el turró.

Quan en Castelar exercia encare de republicà tot sovint atacava als republicans progressistes inclús a n' en Ruiz Zorrilla, vaticinant que tots ells tart o dejorn acabarien per ferse monàrquichs.

Y... en efecte. Diumenje passat, mentres a Burgos s' efectuava l' enterro de 'n Ruiz Zorrilla, entre 'l dolor dels republicans de tot Espanya, conmoguts per una pérdua tan irreparable, ¿saben qué feya don Emilio?

D. Emilio esmorzava tranquilament ab en Sagasta y 'l felicitava per haver contribuït ab tan empenyo a legalisar la situació econòmica a benefici del conservadors.

**

Per farsants los apóstatas. Per gran mestre de veritats el temps.

Y 'l temps ens diu avuy, que mentres en Ruiz Zorrilla que havia de ferse monàrquich, viurà eternament en la santa memoria dels republicans espanyols, lo famós D. Emilio convertit en furtiu cortesà de la monarquia ha mort en vida, en la honrada conciencia del poble republicà.

No son los morts que son portats al cementiri 'ls que inspiran més llàstima, sino 'ls morts que esmorzan ab en Sagasta.

Se troba a Barcelona 'l distingit escriptor D. Frederich Urrecha, redactor de *El Heraldo de Madrid*, a qui li doném nostra més cordial benvinguda.

CARTAS DE FORA.—*Calonje*.—No ignoran los lectores de aquest senmanari que a n' aquesta vila tenim un colégi de monjas. L' altre dia trobarem a una noya de 6 ó 7 anys que sabian qu' estava inscrita en lo registre civil, y després de donarli dolces y posturas com acostuma a fer la gent negra, li encomenaren dignés als seus pares que la fessin batejar y que l' enviesen a costura ab ellas. Naturalment que 'ls pares de la noya 's riuhen dels esforços de aquestas místicas ganxeras.

* *Igalada*.—Estant un servidor a vint ó trenta passos del lloch ahont passava la professó, l' ensotanat Joan Morera tingué l' ocurrencia de separarse d' ella y venirme a insultar en los termes mes grossers, perque no havia tingut per convenient treure'm la gorra; mes com ab mas paraulas vaig demostrarli qu' estava disposat a fer us del meu dret, tingué de renunciar a sa ridicula pretensió, marxant ab una cara tan farrenya com la que feya al baixar de la trona després de haver pronunciat aquell sermó que s' ha fet célebre per las tonterias que deya sobre la virginitat de Maria y la caritat de Sant Joseph, y que tant va divertir als que 'l sentiren.—J. P.

* *Vilafranca del Panadés*.—Molt llarch hauria de ser si tingué de darli compte del meeting celebrat lo diumenje per la *Lliga de productors*, en lo local del Tivoli, 'l qual fou presidit per un regidor del Ajuntament. Es precis saber que quan nostre diputat se trobava a Madrid defensant los interessos de la comarca, la Lliga l' invitá pera presidir dit meeting acceptant ho ab gust la majoria del Centro agrícola; pero a última hora enviaren una comissió a Barcelona a avistarse ab lo Sr. Llostan, notificantli que l' invitavan a assistir al acte, no com a president sino com a simple espectador. ¡S' ha vist may una barra semblant! Lo mateix va ferse ab los treballadors que a pesar de haverse indicat que se 'ls concediria algún torn, luego van desdirse'n, destruhint lo bon efecte que hauria cansat veure'ls units en la defensa de uns interessos que a uns y altres son comuns. Aixís es que durant la celebració del meeting, havent alguns demanat la paraula tant pera posar las cosas en son lloch degut, com per contestar ideas contrarias al esperit de la classe obrera emesas per algun dels oradors, y no haventse concedit l' us de aquest dret, la majoria dels concurrents en número de mes de 500 abandonaren lo local, perdent l' acte tota la seva importancia.

LA BONAVENTURA

—Gitana, la gitanaeta, ara que som a Sant Joan, ¿vols fé 'l favor de llegirme en las ratllas de la má la bona ó mala ventura que tindrè d' aquí endavant?
—No, fill meu: es tan difícil en aquests moments actuals topá ab una má ditxosa, que cansada ja de dar disgustos per totas bandas, desde ara hi determinat no dir la bonaventura y veure si 'm guanyo 'l pa venent agullas, ó randas ó fils ó matipolans.
—No importa, gitana hermosa; encare que hajis plegat, torna altre cop al ofici siquiera per un instant, y com lo postre obsequi al teu últim parroquiá pren aquesta má que 't dono, llegeix ab seguretad en sas ratllas misteriosas y digam, digam volent lo pervindre que m' aguarda, lo que m' espera demá, las glorias que 'm corresponen, las penas que 'm ferirán.
—¿Prometa, sigui lo que sigui lo que t' haja d' anunciar,

no guardarme cap rancunia?
—T' ho prometo.

—Dom la má.

—Aquí la tens, gitanaeta.
¿Qué hi veus? Cuyta, vés parlant.
—¿Qué hi veig!... ¡Infelis criatura:
—¿No m' espantis!

—¿Desgraciad!

¿Es dir que per l. que miro, ets espanyol?

—Pues y tal!

Desde 'l día que vaig neixe.

—¿Y portant taca semblant sobre teu, encare gosas a venirme a preguntar si en la vida tindrás ditxas ó recullirás pesars?

—¿Qué vols dir? ¿Que per ventura l' espanyol está privat de saborejar la gloria?

—¿Per supuesto! ¿Aixó no sabs?

¿Es a dir qu' encare ignoras que l' etzar desventurat de neixe en aquesta terra es com un sello infamant, una especie de parodia del peccat original?

—¿Neixe a Espanya, y escaparse de viure entre dols y planys!

—¿Neixe aquí, y somniá en fortuna ó en venturós benestar!...

—¿Tant amargament s' explican las ratllas qu' estás mirant?

¿No hi ha en ellas ni una sombra de redenció per demá?

—¿Sí! La teva má ho expressa, y com ho expressa ho sabrás.

Es possible que algún día sigas felis.

—¿Parla! ¿Cuán?

—Quan aquí no més hi haji polítichs decentes y honrats; quan l' egoisme cedeixi al interés general; quan se perdi fins la rassa de senadors, diputats, personatjes y ministros; quan, en fi, brilli en l' espay l' hermós sol de la justicia y de la fraternitat.

—¿Ay, gitana! ¿Tas paraulas voldrán dir donchs que jamay lograré beure en la copa de la ditxa?

—¿Ecco li quá!

C. GUMA.

QUESTIONS PALPITANTS

(INTERVIEW AB UN MUNICIPAL)

ERMETIM. senyor guardia ¿que está de servey ara?

—Sí senyor.

—¿Ah! Sent aixís no 'l vull destorbar. Desitjava ferli algunas preguntas...

—¿Y puede usted hacerlas!... ¡Si cabalmente estar de servey quiere decir estarse sin hacer nada! Diga, diga usted ¿Qué se le ofrece?

—¿Hombre!... Hi ha una pila de problemas d' actualitat que 'm preocupan una mica; y com diñhen que 'ls personatjes públichs d' aixó 'n saben algo, y vosté en rigor es un personatje...

—Mil gracias por la atención, aunque el sueldo no corresponde al elogio; pero si en alguna cosa puedo servirle... Hable sin cumplidos...

—Aném a veure, donchs. ¿Qué m' en diu d' aquesta qüestió dels vins?

—¿Psé! ¿Qué quiere usted que le diga! Siempre será el vino lo que promoverá más cuestiones. Todas las disputas en que yo intervengo provienen de lo mismo; del vino.

—Es que 'l conflicte d' ara es molt serio: tenim una gran existencia de vi y 'l govern no sab com donarhisurtida.

—Pues es lo más fácil: que regale un quants porrones diarios a cada aficionado... y se acabó el carbón, es decir el vino, en tres senmanas.

—Y del emprésté ¿qué n' opina? ¿S' farà ó no?

—Si se hace no dejará de extrañarme mucho.

—¿Per qué? ¿No ven vosté que 'l govern necessita diners?

—No; si lo que me extrañará no es que el gobierno pida cuartos: eso es muy natural. Lo que me sorprenderá es que encuentre quien le preste un céntimo.

—Y en quant aixó de declarar de cabotatje 'l comer ab Cuba, ¿qué li sembla?

—Un disparate com una casa.

—No tothom ho ven aixís: al contrari: la majoria es de parer que aixó podria favorir tant los interessos de Cuba com los d' Espanya.

—¿Fuchi, hombre! ¿Qué quiere usted que hiciesen unos militares de tan poca graduación?

—¿Pero de quins militars parla? Si tractém del cabotatje...

—Pues eso; cabotaje. Yo siempre he entendido que comercio de cabotaje quiere decir comercio hecho exclusivamente por cabos.

—¿No home no!... En fi: aném a un' altre assumpto. ¿Sab vosté alguna cosa de las Cortes?

—Poco ó mucho...

—¿Se tancarán aviat?

—Los tocineros al menos trabajan desesperadamente para lograrlo. Dicen que eso de matar cerdos en verano...

—Es que jo 'm refereixo a las cortis de Madrid.

—¿Ah! De esas no se nada: allá no conozco ningún cansalader.

—Vull dir las cortis, lo congrés...

—¿El clú de los diputados? ¡No permita Dios que lo cierren! Después tal vez vendrian elecciones ¡y si usted supiera lo escarrosos que vamos los pobres municipales con esos de los dichosos votos.

—¿S' ha fixat en la trista situació de la bolsa?

—¿Uy! ¡No hace poco tiempo que me he fijado!

—¿Ha reparat que sempre está pujant y baixant?

—Eso será según qué bolsas: la mia no sube may; siempre baja.

—La bolsa oficial, la cotisació dels valors... A aquesta 'm refereixo.

—¿Ah! ¿Esta sube y baja?

—Si señor; las Cubas sobre tot.

—No veo motivo para asombrarse: ¿por qué se han fet las cubas, sino para bajar y subir?

—Los tituls de Cuba?

—Las cubas verdaderas, las legítimas; esas que ustedes llaman *galledas*.

—¿Vaja home!... Al menos diguim lo que sápga referent al silvelismo. ¿Hi ha alguna novedat?

—Parece que por ahora lo han dat a dida.

—¿Qué! ¿' han disolt?

—Quiero decir que ahora están criando al partido, para que crezca...

—¿Li sembla si prosperará?

—No sé... ¡Ese silvelismo! ¡ese silvelismo!... Me parece que ya prede *silvar*, como dicen ustedes...

—Si; si l' ase no vol beure. De modo que vosté en resum considera la situació d' Espanya...

—Tan critica casi como la mia: poco dinero, muchas obligaciones y pocas ganas de trabajar.

—Y pues ¿que hem de fer per salvarnos del naufragi?

—Lo que ha hecho ese señor que ahora pasa.

—¿Quin? ¿aquest de la barbata?

—Si: es un concejal de los nuevos, que el mes que viene ha de tomar posesió.

FANTASTICH.

ANACLETO GIRBAU PALAU

Es un catalá y ha demostrat ser un valent. Va neixe a Igualada, va ingressar al exercit y obtingué 'ls galons de sargento.

Formant part del 4. batalló peninsular, marxá a Cuba plé de satisfacció y de confianza. Sembla que digné a alguns de sos camaradas que 's quedaren a la Peninsula:

—Prompte sentiréu parlar de mi.

Y en efecte, estant destacat en un siti conegut per l' Estero, privat de tot ausili, sense mes forsa que catorze soldats colocats baix las sevas ordres, se vejé soptodament atacat per una partida de 325 insurrectes armats de rifles, mausers y remingtons.

La forsa que manava Girbau refugiada en una débil casa de fusta retxassá ab gran energia aquell atach formidable, y després de algunas horas de foch que costá al enemich numerosas baixas, aquest se retirá convenent de la seva impotencia.

Acció brillant y heróica, en la qual en Girbau y cinch soldats mes sigueren ferits. Pero dada la valentia ab que 's defendieren es segur que avants haurian preferit l' honra de morir per la patria que la vergonya de rendirse.

L' heroisme de 'n Girbau y aquell grapat de valents es tant mes admirable, en quant, segons l' actual ley constitutiva del exercit, cap individuo de tropa pot passar de sargento. Lo seu sacrifici, sense estímuls, es completament desinteressat.

No obstant, lo general Martinez Campos ha concedit al valent Girbau las insignias de segon tinent. Pero, al obtenirlas, per mes que haja sigut per mérit de guerra, Girbau queda destinat a la reserva a florirse y anularse. La ley constitutiva del exercit aixís ho disposa y s' ha de cumplir al peu de la lletra.

No pot donarse major anomalia.

No obraria ab mes insensatés l' agricultor que possehint un arbre jove destinat a donar gan abundancia de fruyts, precisament a causa de ser tan productiu 'l tallés de arrel.

Historia del Batallón Peninsular y de los soldados que se distinguieron en la guerra de Cuba...

LOS QUE RIUHEN Y 'LS QUE PLORAN

Si aixó es guerra, ni may que hi haja pau. | Si aixó es pau, ni may que hi haja guerra.

Al soldat pundonorós y valent que podría prestar á la patria inmensos serveys, cabalment per ser valent y pundonorós, se 'l separa del servey actiu, com si l' exercit espanyol no hagnés contat sempre entre sas mes grans figuras homes que de simples soldats rasos han escalat las mes altas gerarquias de la milicia, derramant la sanch de las sevas venas y donant ver-daders dias de gloria á la mare patria.

R.

Gn una professó celebrada á Reus l' últim diumenje, sols van ocorre 'ls següents epissodis:
En primer lloch se va despendre de las mans del Nen Jesús la bola que representa 'l mon.
Després va caure á terra la imatge de la Verge del Carme.

A continuació va calarse foch á una golilla de pun-tas que una pobra nena que anava á la professó por-tava al coll.

Y per últim va ensorrarse mitja llosa de un balcó de segon pis cayent sobre 'l cap de una noya que contemplava la professó desde un balcó del pis primer.

Desde 'l primer accident, tots los restants eran de preveure.

Cayguda la bola de las mans del Nen Jesús, podía dirse ab molta rahó:
—Alerta, xiquets, que 'l mon está deixat de la ma de Deu!

No es mala la pallissa jurídica que 'l Sr. Sol y Or-tega va propinar á n' Silvela, ó siga al home del sentit jurídic, á propòsit del fusellament del capitá Clavijo.

A pesar de la seva travessura, l' home de la daga florentina no va poder destruir los sólits arguments del diputat per Barcelona.

Un ex-admirador de 'n Silvela deya:—Está vist que aquest home, desde que s' ha fet cap de un partit, há perdut el cap.

Un quadro del natural.
En poch temps d' estar empleat á Cuba va fer una gran fortuna. Va tornar-ne y enamorat del país va comprar una vella hisenda endarrerida, plagada de acreadors embargada pel govern y proxima á ser

posada á subasta pels atrassos en lo pago de contri-bucions.

Una familia antigua y honrada se vejé sobtadament despossehida de son secular patrimoni. Una familia de propietaris se convertí en familia de jornalers.

L' hisenda en mans del ex-empleat de Cuba s' ha convertit en una magnífica finca de recreo titulada *La bona sort*. Allá hi va tots els istius á cassar y á donarse bona vida aquell explotador de la política sense conciencia, sense honradés y sense entranyas.

Y mentres tant los antichs propietaris de la finca, tenen dos de sos fills al servey del rey, per no haver pogut redimirlos.

Un d' ells signé dels primers soldats enviats á Cu-ba á combatre la insurrecció separatista: l' altre está á punt d' embarcarse.

Aquests, de segur, que si tornan de aquella terra inhospitalaria, no regressarán ríchs com lo polítich que hi aná á desempenyar un empleo ab tan profit.

Y fins pot donarse 'l cas de que la noticia de la mort de algun de aquells pobres soldats, coincideixi ab una de tantas francatxelas com tot sovint celebra en la seva possessió de *La Bona sort* son actual afortunat propietari.

Y mentres en l' opulenta morada del home que ha contribuít á desencadenar l' insurrecció separatista 's vessará 'l xampany á dojo, en l' humil alberch de aquella familia empobrida, correrán llágrimas de dol-or pel fill perdut y de fel per la gran injusticia consumada.

¡Desventurada la nació en la qual son possibles contrastos tan infames!

Telegrama enviat pel divino Vallés á n' en Pí y Margall:

«Con el Consejo Regional de Cataluña felicito á usted con entusiasmo por el precioso y admirable dis-curso que pronunció usted el día 11 en el Congreso de los diputados.»

Pero ¡qué dirá el *Alma de la Revolución* quan s' enteri de aquest principi de palinodia?

¡Cuidado que 's necessita fresca para fer aquells discursos y suscriure aquestes telegramas!...

Pero de totes maneres l' efecte desitjat ja va lo-grarse. Lo partit republicá de Barcelona va abstenir-se de pendre part en las últimas elecciones municipals, y 'ls tupinaires monárquichs

sens esforços y ab alegría
fácilment las van guanyar
y esto es lo que se quería
demostrar.

¿Quin dia 'l poble republicá tancarà 'ls oídos als estrépits de una oratoria estentórea y obrirá 'ls ulls á la odiosa farsa representada per polítichs sense sin-ceritat ni conviccions?

Ha declarat en Romero Robledo que fins que 's tanquin las Corts no pensa fer cap nombrament, ni 'l de notaris per Catalunya, quals ternas obran en son poder ja fa una porció de temps.

¡Bonica manera de dir que farà la seva santa vo-luntat quan ningú puga cridarli 'l *quién vive!*...

Francament, Sr. Ministre de Gracia y Justicia: aixó no té espurna de Gracia, ni sombra de Justicia!

Se necessita calsat pes soldats de Cuba, y 'l govern el contracta al extranger, sense considerar que l' in-dustria sabatera tan á Catalunya com á Mallorca está atravesant una crísis angustiosa.

Algú s' obstina en veure en aquest negoci l' in-fluencia misteriosa de alguna cusineta (en castellá *primita*).

¡Qui sab mare de Deu!

Pero no desmayin los sabaters qu' están en vaga. Al contrari, tinguin la ferma persuasió de que ells han de contribuir directament á la regeneració d' Espanya.

No sé qui es que va dir que aquí á Espanya un dia ó altre s' haurá de resoldre tot *ab la punta de la bota*.

Diálech naturalista entre un rector y un vicari.
—Es necessari propagar sense descans l' eficacia de las ideas religiosas.

—Estich ab vosté.

—Sense ellas no hi ha salvació possible. ¿Qué no 's véu 'l mon com vá? Las nostras solucions son un freno.

—Aixó es: un freno per contenir mals impulsos y al mateix temps una albarda per anar á caball nosal-tres.

XARADA

En la ciutat de *Dos-tres* y en un carrer dels millors, hi ha una *total* molt hermosa que 'l seu amo 's diu Ambrós.
Un dia s' hi presentá un xicot no molt formal y va darli una *tres-prima* que per cert va ferli mal.

REB. 1895 GRATALLOPS.

TRENCA-CLOSCAS

LUISA FONT DE TELL
BERGA

Formar ab aquestas llettras lo nom d' un poble de Catalunya.
A. BONELLS.

TERS DE SILABAS

Sustituir los punts ab silabas de manera que llegidas verti-cal y horizontalment diguin; Primera ratlla: prenda de vestir. Segona: nom de dona.—Tercera: Una flor.

MARGARITA SALÓM.

CONVERSA

—Magdalena: se fa corre que s' ha divorciat del seu marit ¿sabs qui?

—¿Qui?

—Massa paciència que ha tingut, pobra noya! Pero no tinch de revelarho perquè ho acabem de dir totes dugas. Y may di-rías perquè ha fet aixó?

—No hi atino.

—Perquè 'l seu home era lo que t' hi dit primerament.

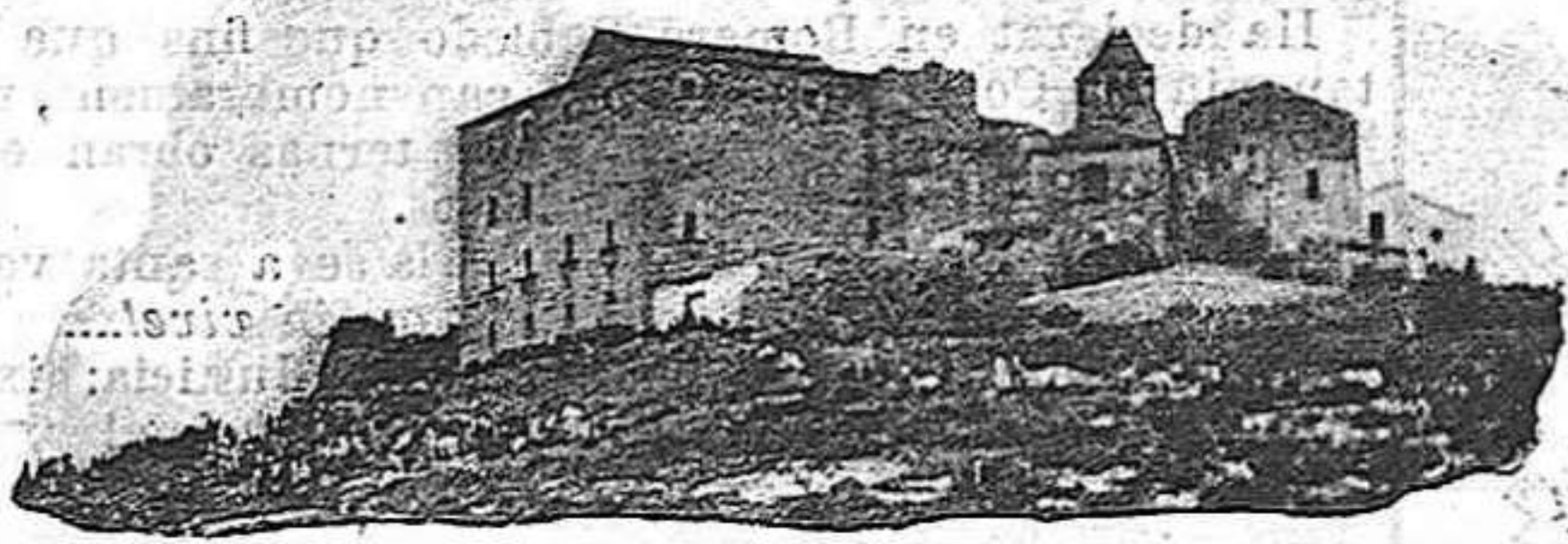
UN A. F. D' ASE.

GEROGLIFICH

L I F
rus
I
T
Pepito
GARIN
RIS

UN A. VENDELLENCH.

SENTENCIA DE MORT A CASTELLDEFELS (Fotografias instantáneas de Rus).

La rectoria de Castelldefels.

La execució de Joaquim Figueras va tenir lloch dimecres al matí, en las inmediacions de Castelldefels. En aquell poble va cometre 'l doble assassinat del rector y una seva neboda, violant lo cadáver de aquesta y saquejant la rectoria; y allí mateix per disposició de la justicia, ha hagut d' expiar la seva culpa.

Una multitud enorme assistí á presènciar lo lúgubre espectáculo. Castelldefels durant l' execució presentá l' aspecte de una animada romeria.

Lo reo, després d' esperar inútilment lo seu indult, aná al patíbul resignat, y avants de seures al pal, dirigi la paraula al públich demanant perdó.

L' horrible sentencia va cumplirse, y 'l cadáver del reo sigué enterrat á poca distancia del siti ahont descansan los restos de las sevas víctimas.

Celebrarém moltíssim que no tinga de repetirse may mes aquest tétrich espectáculo de la pena de mort ab tot lo seu corteig de asquerosos incidents, que tendeixen á endurir lo cor y á rebaixar lo sentit moral de nostre poble.

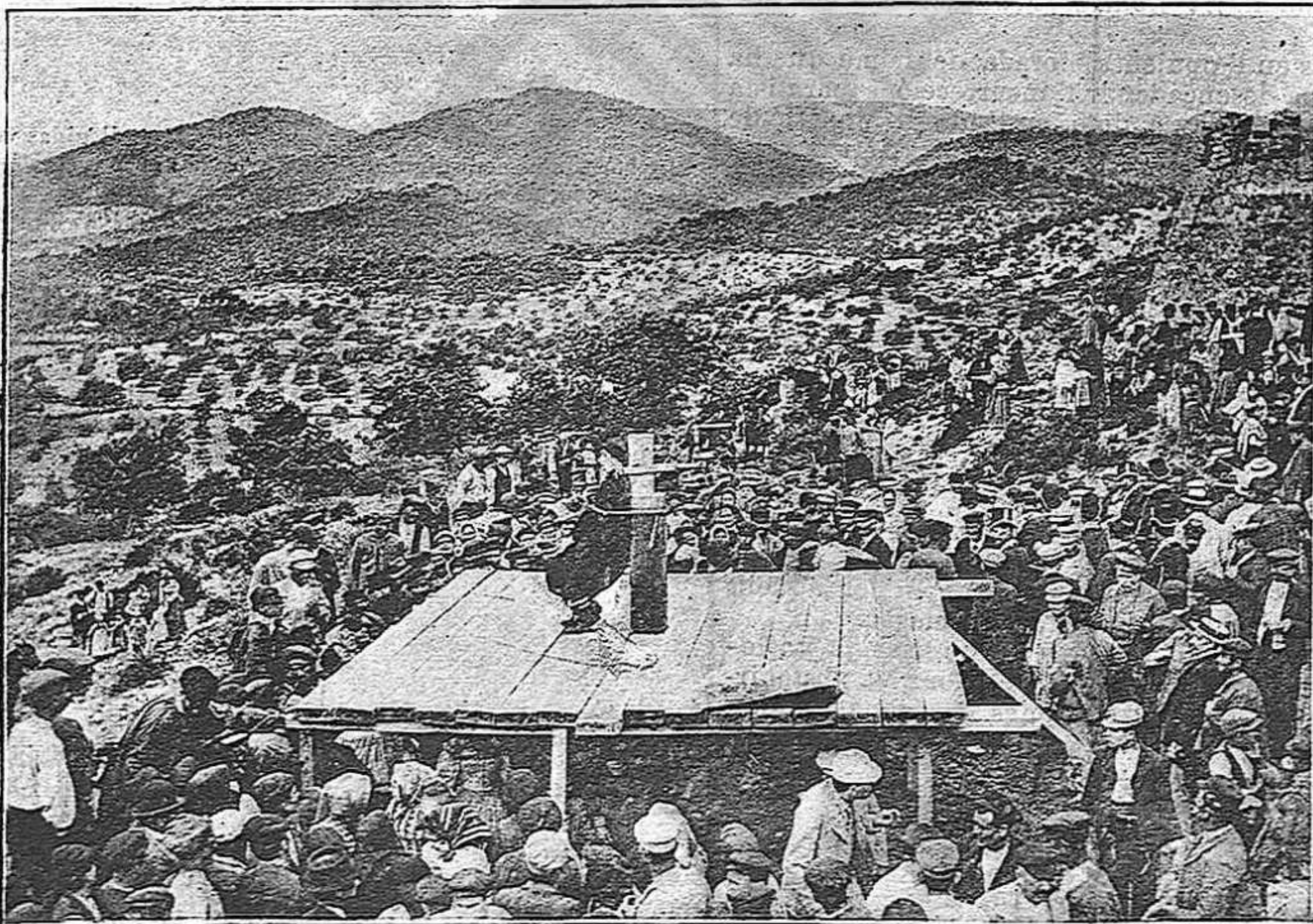
Alredors del patíbul, avants de l' execució.

Baixada de la capella instalada en una casa particular.

Camí del suplici.

Després de l' execució.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans Noy del Vendrell, León de Glizzani, J. Torrents, Un Esperit, Frere Menut, Pep, Antonieta, Marc Ilno Riús, C. Amat, Joanet Rocavert, A. F. O., Tomás Fantástich, Campané, E. S. O., F. O. Fortuny, Pepito, F. O. F., M. Vidal, J. M. Ribas, P. Conrado, J. Mas-saguer Rocavert, Cistet Brun, y C. de Sant Martí.—Lo que 'ns envian aquesta semana no fa per casa.

Ciudadans Filiberto Polvi-ny, Aguilera, M. Sanalp y P., Mistets de Castellá, Germá de Maceo, Morcle (Cantor de Catalunya), Samuel Gran, Joanet Nadal, Un que 'n tregina, Onofre Cusileu, P. de Reus, Joane Nadal, S. di Llapidera, Soch de Bagá, Gounella poétich, Un Darwin-ench, Un Contramestre, Un aficionat á toros, D. S. (Vilafrauca), Tonet Bufau y Magarrinyas.—Insertarém alguna cosa de lo que 'ns envian.

Ciudadá J. Pujol: Es molt fluix: no pot anar.—R. F.: La composició de vosté no 'ns acaba de satisfèr.—J. Aber y Coll: L' article no 'ns fa 'l pés.—J. Sala y Marigó: Vá bé.—Lluís Salvador: Lo mateix li dihem.—Remo: No 'ns agrada prou.—Anton E. Ferrant: Queda acceptat.—Sol Teia: Ab la legislació de avuy y las tendéncias reaccionarias predominants no 's poden fer bremas de certa classe.—Salvador Bonavia: Ho publicarém.—J. Planás: Vá bestant bé.—I. Torruella y Tomás: Idem. idem.—F. Gali (Sancti Spiritus): Li agrahim las noticias que 'ns dona.—J. Cap (San Antonio de las Vegas): Ens ha alegrat molt tornar á tenir noticias sevas. En la carta ab que 'ns favoreix hi veyém l' expressió justa de un bon observador, y ab aixó queda consignat que li agrahirém sempre molt tots los informes que 'ns donguí per ilustrarnos.—J. Ribas: Procurarém tenirho present.—Antonet del Corral: La descripció sobre ser incorrecta, no te prou interés.—R. Alas: La composició es fluixa.—U. Martí: Idem, idem.

LOPEZ, Editor.—Rambla del Centre, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—BARCELONA

